

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНЖЕНЕРНО – ТЕХНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра міського будівництва та господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан інженерно-технічного факультету

/ Йолана ГОЛИК/

« 30 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Естетика і дизайн

Рівень вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність	G19 Будівництво та цивільна інженерія
Освітня програма	Міське будівництво та господарство
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Естетика і дизайн» для здобувачів вищої освіти галузі знань 6 Інженерія, виробництво та будівництво спеціальності G19 Будівництво та цивільна інженерія освітньої програми Міське будівництво та господарство.

Розробник: Куцина І.А., к.т.н., доц. кафедри МБГ

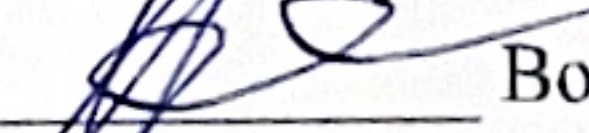
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Міського будівництва та господарства

протокол № 11 від «28» травня 2025 р.

Завідувач кафедри Діана КАЙНЦ.

Схвалено науково-методичною комісією інженерно – технічного факультету

протокол № 6 від «24» серпня 2025р.

Голова науково-методичної комісії Володимир ЦИГИКА

© Куцина І.А., 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3 - й	3 - й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	5/6 - й	5/6 - й
	Лекції:	
	34	10
	Практичні:	
	26	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	60	102

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Оволодіння основами графіки передачі природного та архітектурного середовища, розвиток навичок художнього конструювання та дизайну середовища.

Завдання: Ознайомитись з технікою штрихування та графічними прийомами. Вивчити умовність графічного оформлення проектів. Засвоїти графічну специфіку опрацювання деталей у різних масштабах. Навчитись передавати багатоплановість та перспективні скорочення. Знайти свій творчий почерк у проектуванні

Знати: Основи лінійної та площинної графіки, світлотіньового моделювання. Правила виконання ортогональних та аксонометричних проєкцій, перспектив. Термінологію ландшафтного дизайну (атріум, боскет, пергола, партер, патіо, топіарне мистецтво тощо). Особливості використання шрифтів у художньому конструюванні

Вміти: Виконувати графічне зображення елементів природного середовища (вода, рельєф, небо, рослинність). Зображати архітектурний антураж (дерева, кущі) та стафаж (люди, тварини). Компонувати архітектурні об'єкти в природному оточенні. Оформлювати проєктну документацію згідно з естетичними вимогами

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, як:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. *(Необхідно для художнього конструювання та композиції).*

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. *(Базове розуміння естетики в будівництві)*

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК03. Здатність проєктувати будівельні конструкції, будівлі, споруди та Інженерні мережі (відповідно до спеціалізації), з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів, безбар'єрного простору, правових, соціальних, екологічних, техніко-економічних показників, наукових та **етичних аспектів**, і сучасних вимог нормативної документації у сфері архітектури та будівництва, охорони довкілля та безпеки праці. *(Ключова компетентність, оскільки прямо згадує етичні/естетичні аспекти).*

СК06. Здатність до інжинірингової діяльності у сфері об'ємно-планувального будівництва та планування міських територій, **складання та використання технічної документації**. (Відповідає завданню курсу: "Оформлювати проєктну документацію згідно з естетичними вимогами").

СК08. Усвідомлення принципів проєктування територій міст та поселень. (Стосується тем про ландшафтний дизайн та розміщення будівлі в середовищі).

СК12. Знання принципів проєктування міських територій та об'єктів інфраструктури і міського господарства. (Відповідає змістовому модулю про ландшафтний дизайн та МАФ).

3. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Естетика і дизайн », вивчення навчальної дисципліни

повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Презентувати результати власної роботи та аргументувати свою позицію з професійних питань, фахівцям і нефахівцям, вільно спілкуючись державною та іноземною мовою.	РН03
Використовувати та розробляти технічну документацію на усіх стадіях життєвого циклу будівельної продукції.	РН05
Проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди... з урахуванням... наукових та етичних аспектів , і сучасних вимог нормативної документації... у сфері архітектури та будівництва.	РН09
Оцінювати відповідність проектів принципам проектування міських територій та об'єктів інфраструктури і міського господарства.	РН03, РН12
Мати поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних інженерних задач в галузі планування міст, будівництва та цивільної інженерії.	РН11
Мати поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних інженерних задач в галузі планування міст, будівництва та цивільної інженерії.	РН12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Естетика і дизайн**»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Володіти техніками графічної подачі (лінійна, тональна графіка) та оформлювати проектну документацію згідно з естетичними вимогами.	РН03, РН05.
Вміти компоувати архітектурні об'єкти в природному оточенні та створювати гармонійний естетичний образ середовища.	РН09, РН11.
Застосовувати знання про елементи ландшафтного дизайну (МАФ, водні пристрої, зелені насадження) при проектуванні міських територій	РН10.
Виконувати зображення архітектурного антуражу та стафажу для визначення масштабності та пожвавлення середовища	РН03, РН12
Мати поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних інженерних задач в галузі планування міст, будівництва та цивільної інженерії.	РН12.
Здійснювати організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп у сфері планування територій міст і поселень, архітектури та будівництва.	РН13.

Оцінювати вплив кліматичних, інженерно-геологічних, сейсмічних та екологічних особливостей території будівництва при проектуванні та зведенні будівельних об'єктів.	PH14.
---	--------------

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Основи графічної подачі та текстури середовища

Тема 1 Вступ до курсу "Естетика і дизайн". Графічна мова проектування. Етапи проектування: від ескізу до чистового креслення. Перспективний рисунок, ортогональні проекції. Інструменти та матеріали (олівці, лайнери, туш). Вимоги до шрифтових написів та компоновки аркуша

Тема 2 Графічне зображення елементів впорядкування та поверхонь. Техніки передачі фактур. Елементи природного середовища: поверхня води (спокійна, динамічна), небо (хмари), рельєф, трав'яний покрив. Елементи впорядкування: мощення (камінь, бруківка), дерево (текстура), скло

Тема 3. Архітектурний антураж: рослинність. Поняття антуражу. Графічні прийоми зображення листяних дерев (характер крони, стовбур). Зображення хвойних дерев (силуетність, текстура хвої). Кущі та групи озеленення. Сезонні особливості в графіці.

Змістовий модуль 2

Архітектурна композиція та стафаж

Тема 4. Архітектурний стафаж: людина і рух. Поняття стафажу. Роль стафажу у визначенні масштабності споруди. Стилзація зображення людини (чоловік, жінка, дитина). Передача руху та емоційного стану. Зображення тварин та транспортних засобів як елементів поживлення середовища.

Тема 5. Синтез архітектури та природного оточення. Принципи розташування будівлі в ландшафті. Типи ландшафтів (рівнинний, гірський, лісовий). Композиція першого та другого планів. Взаємозв'язок функціонального призначення будівлі та характеру оточення. Створення цілісного художнього образу

Тема 6. Елементи ландшафтного дизайну (Теоретичний аспект). Вивчення основних понять: малі архітектурні форми (альтанки, ротонди, перголи), водні пристрої (басейни, фонтани, каскади), типи насаджень (алеї, боскети, солітери, живоплоти). Стиллі паркобудування .

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	сам.р.		л	п	лаб	інд	сам.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1.													
Тема 1. Вступ до курсу "Естетика і дизайн". Графічна мова проектування	14	4	-	-			10	12	2	1	-		2

5. Структура навчальної дисципліни

Тема 2. Графічне зображення елементів впорядкування та поверхонь	20	6	4	-		10	12	2	1	-		20
Тема 3. Архітектурний антураж: рослинність.	20	6	4	-		10	14	2	1	-		30
Разом за змістовим модулем 1	54	16	8	-		30	39	6	3	-		52
Модуль 2												
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Архітектурний стафаж: людина і рух.	22	6	6	-		10	11	1	2	-		20
Тема 5. Синтез архітектури та природного оточення	22	6	6	-		10	14	1	1	-		20
Тема 6. Елементи ландшафтного дизайну (Теоретичний аспект)..	22	6	6	-		10	13	2	2	-		10
Усього годин на вивчення дисципліни	120	34	26	-		60	120	10	8	-	-	102

6. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кі-лькість годин	Кі-лькість годин
1	Графічне зображення засобів впорядкування та елементів середовища.	6	2
2	Графічне зображення засобів архітектурного антуражу.	6	2
3	Графічне зображення засобів архітектурного стафажу.	6	2
4	Графічне зображення архітектури у природному оточенні.	8	2
	Разом	26 годин	8

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента полягає у набутті навичок роботи зі спеціальною літературою та відпрацюванні графічних технік. Контроль систематичного виконання практичних (семінарських) занять, самостійної роботи проводять за такими критеріями:

- 1) Вивчення термінологічного словника ландшафтного дизайну (атріум, бельведер, берсо, віста, курдонер, пергола, трельяж тощо) .
- 2) Ознайомлення з видами декоративних рослин (листяні: барбарис, спірея; хвойні: ялівець, туя) та способами їх графічної подачі .
- 3) Завершення графічних робіт, розпочатих в аудиторії.

N з/п	Назва теми
1	Побудова схеми функціонального зонування мікрорайону, та удосконалення існуючої вулично-дорожньої мережі
2	Схема локальної розв'язки міського транспорту мікрорайону

1. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

- 1 Поняття "антураж" в архітектурній графіці та його функція .
- 2 Поняття "стафаж": визначення та роль у визначенні масштабності проекту .
- 3 Основні графічні прийоми зображення водної поверхні та неба .
- 4 Техніка зображення рельєфу та кам'яної кладки (фактура).
- 5 Вимоги до архітектурних шрифтів та компоновки креслення .
- 6 Етапи проектування: ескіз, фор-ескіз, чистове креслення .
- 7 Визначення термінів ландшафтного дизайну:
 - Атріум, Патіо, Перистиль (відмінності та особливості).
 - Бельведер, Альтанка, Ротонда.
 - Берсо, Трельяж, Пергола (елементи вертикального озеленення).
 - Боскет, Живопліт, Палісад.
- 8 Малі архітектурні форми (МАФ): класифікація та приклади.
- 9 Типи паркових насаджень: солітер, куртина, гай, алея.
- 10 Регулярний та пейзажний стилі в ландшафтному дизайні (партер, рабатка, клумба vs галявина, міксбордер).
- 11 Види водних споруд: каскад, фонтан, басейн.
- 12 Японський сад: цукіяма, каресансуй

8. Індивідуальні завдання (заочн.відділення)

Розрахунково-графічна робота (Альбом графічних робіт): «Графічне зображення архітектурного об'єкту в природному середовищі»

Це завдання узагальнює навички, отримані під час виконання практичних робіт, і передбачає створення цілісної композиції, що включає:

1. Архітектурний об'єкт (житловий будинок або громадська споруда).
2. Природне оточення (обраний тип ландшафту: рівнинний, гірський, лісовий).
3. Елементи антуражу (дерева, кущі, рельєф, вода) .
4. Елементи стафажу (люди, тварини) для передачі масштабності.

Мета роботи: продемонструвати володіння графічними техніками (штрихування, передача фактур) та вміння створювати гармонійний естетичний образ середовища.

9. Методи навчання

Навчальний процес з дисципліни «Естетика і дизайн» базується на поєднанні теоретичного викладу матеріалу з інтенсивною практичною підготовкою у сфері архітектурної графіки.

1. Словесні методи (Лекції):
 - Виклад теоретичних основ дизайну середовища, композиції та естетики.
 - Пояснення принципів графічної мови проектування, етапів роботи над проектом (від ескізу до чистового креслення).
 - Аналіз термінології ландшафтного дизайну та архітектурних стилів.
2. Наочні методи (Демонстрація):
 - Демонстрація викладачем технік штрихування та графічних прийомів (лінійна, тональна, площинна графіка).
 - Показ зразків виконання робіт, аналіз існуючих прототипів та аналогів проектних рішень.
 - Вивчення прикладів оформлення проектної документації (шрифти, компоновка, рамки) .
3. Практичні методи (Графічні вправи та творчі завдання):
 - Ескізування: Виконання швидких начерків (кроків) та перспективних рисунків для пошуку художнього образу та цілісності об'єкта.
 - Графічне моделювання: Робота з ортогональними проекціями для передачі реальних співвідношень, використання кальки для відпрацювання варіантів.
 - Світлотіньове моделювання: Використання тональної графіки (туш, лайнер, м'які олівці) для передачі об'єму та фактури матеріалів (дерево, камінь, вода) .
 - Виконання чистового проекту: Протокольне зображення об'єкта з дотриманням вимог до проектної документації, виконання написів та експлікацій.
4. Методи самостійної роботи:
 - Відпрацювання власного творчого почерку у графіці.
 - Робота з додатковою літературою та графічними аналогами.
 - Завершення практичних завдань (відмивка, штриховка) у позааудиторний час.

10. Методи контролю

Попередній контроль проводиться з діагностичною метою перед вивченням нової теми для ознайомлення з загальним рівнем підготовки і планування подальшої організації навчального процесу.

Поточний контроль та оцінка роботи студента проводиться при безпосередній роботі зі студентом при спілкуванні з ним під час перевірки виконаних самостійних завдань.

Періодичний та тематичний контроль проводиться з метою визначення рівня здобутих знань з певних тем.

Підсумковий контроль – оцінка виконаної в аудиторії модульної контрольної роботи та відповідей студента на іспиті.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить в наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання (РГР).
3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
4. Проведення поточного модульного контролю.
5. Проведення підсумкового заліку.

Умовою допуску до іспиту спеціальність «Естетика і дизайн» є:

- сума накопичення балів за двома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 бал або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);

- обов'язковий захист ПР.

Контрольні завдання (завдання, які виконуються в аудиторії під час модульної контрольної роботи)

Завдання

на модульну контрольну роботу з курсу «Естетика і дизайн» (приклад)

I. Теоретична частина:

1. **Графічні прийоми зображення елементів природного середовища** (вода, рельєф, небо, рослинність) .
2. **Засоби архітектурного антуражу та стафажу:** визначення, призначення та особливості графічної подачі .

II. Дати визначення:

- Атріум — відкритий двір, переважно оточений аркадами, з невеликим декоративним басейном посередині.
- Партер — горизонтальний відкритий простір, елемент парку, що має регулярне планування (газон, квітники, фонтани) .
- Пергола (або Трельяж) — ажурна конструкція або опора для витких рослин, елемент вертикального озеленення

Екзаменаційні білети (додаються)

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Для студентів денної форми навчання підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ESTC згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів.

Для студентів заочної форми навчання та слухачів другої вищої освіти підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання:

Оцінка "відмінно" – Студент грамотно, логічно і повно дав відповіді навсі екзаменаційні запитання. Охайно оформив екзаменаційні матеріали. Текстова частина відповіді доповнена потрібним графічним матеріалом. У відповідях студент показав знання додаткової літератури.

Оцінка "добре" – Студент грамотно і по суті дав відповіді на теоретичні запитання екзаменаційного білету, не допускаючи при цьому суттєвих неточностей, вміло використовує знання при розв'язанні практичних завдань і запитань. Екзаменаційні матеріали оформлені охайно, текстова частина доповнена графічним матеріалом (при необхідності).

Оцінка "задовільно" – Студент показав знання основного матеріалу, але не вказав його деталей, особливостей, технологічних обмежень. У відповідях він допускає неточності. Студент порушує послідовність викладу відповіді. Відсутні графічні пояснення. Відмічена неохайність в оформленні екзаменаційних відповідей.

Оцінка "незадовільно" – Студент не дав відповіді на значну частину програмного матеріалу. У відповідях допущені значні помилки. Матеріали екзаменаційних відповідей неохайно оформлені.

Приклад оцінювання для заліку

Види та засоби контролю	Розподіл балів, %
Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1. Письмова контрольна робота	20
Робота на практичних заняттях	30
ЗМ 2. Письмова контрольна робота	20
Доповідь перед аудиторією	10
Підсумковий контроль (залік)	20
Всього за модулем	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	"Відмінно"-належне виконання з незначною кількістю не-принципових помилок	зараховано
82 - 89	B	"добре" - середній рівень з деякими помилками	
74 - 81	C		
64 - 73	D	"задовільно"- знання задовільняють мінімальні критерії	
60 - 63	E		

35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна:

1. Кучерявий В. П. Ландшафтна архітектура: підручник. — Львів: Новий Світ-2000, 2023. — 520 с.
2. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: підручник. — Львів: Новий Світ-2000, 2020. — 666 с.
3. Русанова І. В., Шульга Г. М. Інженерний благоустрій територій: навчальний посібник. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.
4. Жирнов А. Д. Історія садово-паркового мистецтва України: навч. посібник. — К.: НАКККіМ, 2016.

Додаткова:

5. Тригуб В. І. Садово-паркове будівництво: навч. посібник. — К.: Аграрна освіта, 2010.
6. Григор'єва Л. І., Томчук О. В. Основи фітодизайну: навч. посібник. — Вінниця, 2012.
7. Куцина І. А. Естетика і дизайн: Методичні вказівки до виконання практичних робіт для студентів «Будівництво». — Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. — 38 с.

Нормативна:

8. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. — К.: Мінрегіонбуд України, 2019.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри (циклової комісії), у раді (методичній комісії) факультету (навчального закладу), підписується завідувачем кафедри (головою циклової комісії), головою ради (методичної комісії) і затверджується проректором (заступником директора) вищого навчального закладу з навчальної роботи.

3. Формат бланка А4 (210 x 297 мм).